

N:o 33.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1907, kl. 11 f. m.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin.

I en till bevillningsutskottet hänvisad proposition, n:o 114, har Kungl. Maj:t, under förutsättning att Kungl. Maj:ts till Riksdagen aflättna propositioner med förslag till förordningar dels angående tillverkning af brännvin, dels angående tillverkning och beskattning af malt-drycker, dels om beskattning af socker, i hvad de afsåge den nuvarande centrala kontrollmyndighetens förändrande till en särskild kontroll- och justeringsstyrelse, vunne Riksdagens bifall, föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bilagdt förslag till förordning om ändrad lydelse af 15 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin, så lydande:

Häri genom förordnas, att 15 § i nämnda förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin skall erhålla följande förändrade lydelse:

15 §.

1. Bolag, som i 12 och 14 §§ omförmäles, skall hafva till ändamål endast att i sedlighetens intresse ordna och handhafva detaljhandel med brännvin och må icke afse att bereda vare sig delägarne vinning utöfver årlig ränta med högst fem procent å de af delägarne tillskjutna kontanta medel eller kommun någon ekonomisk fördel utöfver den vinst, som enligt denna förordning kan tillkomma densamma.

2. Bolag må icke inköpa fastighet eller inom redan förvärfvad fastighet vidtaga annan mera omfattande förändring än den, som påkallas af fastighetens underhåll eller rörelsens behöriga utöfvande, utan samtycke, i Stockholm af stadsfullmäktige, i annan stad, som icke deltagar i landsting, af stadsfullmäktige och hushållningssällskapets förvaltningsutskott och i öfriga städer af stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga, hushållningssällskapets förvaltningsutskott och landstinget samt å landet af kommunalstämman, hushållningssällskapets förvaltningsutskott och landstinget.

Bolag må icke förhyra andra lägenheter än dem, hvilka äro behöfliga för den rörelse, som bolaget själtt utöfvar; icke ingå hyres- eller andra affärsafstal med enskilda styrelseledamöter i bolaget, ej heller låta aflöningen vare sig till styrelsen eller till de hos bolaget anställda personer vara beroende på omsättningen af brännvin, vin eller malt-drycker eller utgå med viss del af vinsten.

3. Bolags delägare skola vara minst nio, af hvilka åtminstone sex böra vara boende å den ort, där bolagets styrelse har sitt säte. Bolags styrelse skall bestå af fem ledamöter, af hvilka tre utses af delägarne i bolaget, en af landstinget samt en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott, dock att i stad, som icke deltagar i landsting, stadsfullmäktige utse den ledamot, som eljest skulle af landstinget väljas. I Stockholm utses två styrelseledamöter af stadsfullmäktige. Därest å landet eller i stad, som deltagar i landsting, nytt bolag bildas å tid, då landstinget icke är samladt, må ordföranden i landstinget äga att utse en person att under tiden, till dess styrelseledamot blifvit af näst sammanträdande landsting utsedd, vara ledamot i styrelsen.

För utöfvande af tillsyn öfver bolagets verksamhet skall Kungl. Maj:ts befallningshafvande utse ett ombud, hvilket å bolagsstämmor och vid styrelsens sammanträden äger att deltaga i öfverläggningar men icke i beslut. Ombudet skall af bolaget erhålla arfvode till belopp, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes.

Af landsting, hushållningssällskaps förvaltningsutskott eller stadsfullmäktige utsedd styrelseledamot samt af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsedt ombud må icke vara delägare i bolaget.

4. Bolags räkenskaper skola föras enligt föreskrifter och formulär, som utfärdas af kontroll- och justeringsstyrelsen.

5. Granskning af bolags förvaltning och räkenskaper skall hvarje år i mars eller april månad å dag, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes, ske för näst föregående försäljningsår af fem revisorer, af hvilka två utses, i stad af stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga och å landsbygden af kommunalstämman,

en af landstinget, en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott samt en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande. I stad, som icke deltagar i landsting, utse stadsfullmäktige jämväl den revisor, som eljest skulle af landstinget väljas. I Stockholm utses tre revisorer af stadsfullmäktige och två af öfverståhållareämbetet. Revisorerna skola antingen ibland eller utom sig utse två personer att å deras vägnar deltaga i inventering af bolagets tillgångar vid löpande försäljningsårets slut. Öfver revisionen afgifva revisorerna berättelse, hvilken, utom redogörelse för bolagets ekonomiska ställning och förvaltning samt hvad öfrigt revisorerna kunna finna skäl omnämna, skall innehålla dels yttrande, huruvida bolaget förvaltats i öfverensstämmelse med det i 1 mom. här ofvan angifna syfte, dels till- eller afstyrkande af ansvarsfrihet. Af revisionsberättelsen, vid hvilkens affattande de föreskrifter skola iakttagas, som meddelas af kontroll- och justeringsstyrelsen, skola, sedan bolagets styrelse lämnats tillfälle att förklara sig öfver i berättelsen möjligen gjorda anmärkningar, före maj månads utgång revisorerna öfversända exemplar till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, landstinget, hushållningssällskapets förvaltningsutskott, stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan eller kommunalstämman samt kontroll- och justeringsstyrelsen och skall inom samma tid revisionsberättelsen jämte af bolagets styrelse möjligen afgifven förklaring på bolagets bekostnad offentliggöras i någon af ortens tidningar. Bolagets styrelse må äfven till nämnda myndigheter insända sin förklaring.

Granskning af bolags förvaltning och räkenskaper må äfven när som helst företagas af chefen för kontroll- och justeringsstyrelsen eller af person, som nyssnämnda styrelse förordnat.

6. Revisorerna samt deras här ofvan nämnda ombud äga att af bolaget åtnjuta ersättning efter tredje klassen i gällande resereglemente. Enahanda ersättning utgår för resor till styrelsens sammanträden till styrelseledamot, som icke har sitt hemvist å den ort, där bolagets styrelse har sitt säte.

7. Om ansvarsfrihet för bolag besluta: i Stockholm stadsfullmäktige; i annan stad, som icke deltagar i landsting, stadsfullmäktige och hushållningssällskapets förvaltningsutskott; i stad, som deltagar i landsting, stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan, hushållningssällskapets förvaltningsutskott och landstinget; samt i landskommun kommunalstämman, hushållningssällskapets förvaltningsutskott och landstinget. Vägrar någon af dessa ansvarsfrihet, skola skälen därför uppgifvas och ärendet hänskjutas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken däri fatte beslut.

8. Bolag vare pliktigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, Kungl. Maj:ts befallningshafvande kan meddela, vare sig med anledning af vägrad ansvarsfrihet, gjord revisionsanmärkning eller framställning från kontroll- och justeringsstyrelsen, det af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ombudet eller någon af de i nästföregående mom. nämnda myndigheter. Tredskas bolaget fullgöra sålunda gifna föreskrifter, äger Kungl. Maj:ts befallningshafvande förelägga lämpligt vite eller återkalla bolagets rättighet till detaljhandel med brännvin att upphöra med löpande försäljningsårs utgång.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1908.

I den kungl. propositionen har åberopats bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 22 sistlidne mars, hvaraf inhämtas, att chefen för finansdepartementet vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört följande:

»I 15 § af förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin är åt chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå inrymd viss befogenhet med afseende å bolag, som bildats för öfvertagande af detaljhandeln med brännvin i stad och köping eller inom socken å landet. Härutinnan är i 4 mom. stadgadt, att dylikt bolags räkenskaper skola föras enligt föreskrifter och formulär, som utfärdats af chefen för nämnda byrå, samt i 5 mom., att vid revisionsberättelsens affattande skola iakttagas de föreskrifter, som meddelas af samme byråchef, äfvensom att exemplar af berättelsen skall inom viss tid öfversändas till, bland andra, kontroll- och justeringsbyrån. Dessutom är i sistberörda moment stadgadt, att granskning af ifrågasvarande bolags förvaltning och räkenskaper må när som helst företagas af chefen för byrån. Enligt 8 mom. kunna vissa däri omförmälda åtgärder af Kungl. Maj:ts befallningshafvande föränledas af, bland annat, framställning från chefen för kontroll- och justeringsbyrån.

Då emellertid de förslag till förordningar angående tillverkning af brännvin, angående tillverkning och beskattning af maldrycker samt om beskattning af socker, hvilka af Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga propositioner den 8 innevarande månad blifvit förelagda Riksdagen, innefatta, bland annat, att den centrala kontrollmyndigheten hädanefter skulle utgöras af ett själfständigt ämbetsverk, benämndt

kontroll- och justeringsstyrelsen, samt, på sätt jag vid föredragning den 15 innevarande månad af frågan om bestridande af kostnaden för omförmälda styrelse uttalat, densamma skulle utöfva den befattning med kontrollen öfver försäljningen af brännvin, som nu tillkommer chefen för kontroll- och justeringsbyrån, blir häraf en följd, att 15 § af förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin bör i nyss omförmälda afseenden ändras.

Lämpligen bör ändringen utsträckas jämväl till den bestämmelse i samma paragrafs 5 mom., sista stycket, hvarigenom föreskrifves, att granskning af brännvinsbolags förvaltning och räkenskaper må kunna företagas äfven af person, som chefen för finansdepartementet för ändamålet förordnat. Enligt hvad jag i annat sammanhang anført, skulle nämligen en i vissa hänseenden vidgad befogenhet tillkomma den nya kontrollstyrelsen; och har jag härom, bland annat, uttalat, att konstituerande af justerare och justeringskontrollörer, inkallande af öfverkontrollörer till tjänstgöring äfvensom vissa andra ärenden borde öfverflyttas från chefen för finansdepartementet till den nya centralstyrelsen. I öfverensstämmelse härmed torde förordnandet af särskild person för granskning af brännvinsbolags förvaltning m. m. kunna uppdragas åt kontroll- och justeringsstyrelsen.

Den föreslagna förändrade lydelsen af 15 § torde böra träda i kraft den 1 januari 1908 eller den tidpunkt, då den nya kontroll- och justeringsstyrelsen skulle börja sin verksamhet.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i öfverensstämmelse med hvad af honom sålunda anförts upprättadt förslag till ändring i nyssnämnda §, hemställde departementschefen, att detsamma måtte föreläggas Riksdagen till antagande.»

Då här ofvan omförmälda förslag rörande den nuvarande centrala kontrollmyndighetens förändrande till en särskild kontroll- och justeringsstyrelse numera blifvit tillstyrkt och till Riksdagens pröfning öfverlämnadt, hemställer bevillningsutskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, n:o 114, måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 7 maj 1907.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.